

Nr 438.

Av herr Norup m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 34, med förslag till lag om ekonomiska föreningar m. m.

I det i Kungl. Maj:ts proposition nr 34 framlagda förslaget till lag om ekonomiska föreningar har i 5 § intagits föreskrift att antalet medlemmar i en ekonomisk förening, för att denna skall kunna vinna registrering, må vara tre eller fyra, där minst tre medlemmar utgöras av föreningar, som äro registrerade eller ändock att anse som juridiska personer. Detta innebär, att om två föreningar, av det slag som avses i denna undantagsbestämmelse, tillsammans önska bilda en ekonomisk förening för ett ändamål av gemensamt intresse för de två föreningarna, måste de av formella skäl skaffa ytterligare en konstituerande medlem, vilken därefter endast på papperet deltagar i föreningens angelägenheter. Användes icke denna utväg, måste något slag av bolag bildas, ehuru det oftast är önskvärt, att föreningsformen kan användas även i detta organisationsled. Då detta ej kan skapa några olägenheter, bör lagstiftningen ej avskära denna möjlighet. Lagtexten föreslås därför få sådan lydelse, att två föreningar, som äro juridiska personer, må kunna bilda en ekonomisk förening.

I samma lagförslag har i 7 § upptagits bestämmelse att förenings firma skall innehålla orden »ekonomisk» och »förening», vilka ord skola kunna förkortas till »ek.för.». Förkortningen synes språkligt otymplig och är svår att uttala. Förkortningen »e. f.» är mera lättuttalad och kan ej heller befaras leda till några förväxlingar. I utredningsmannen Hagbergs förslag förelåg också valfrihet mellan »reg.för.» och »r.f.».

Vad som utsäges i 13 § andra stycket i propositionen gäller, som framhållits av lagrådet, oavsett om bestämmelse därom intages i lag. Den föreslagna regeln utgör endast en bekräftelse av vad som automatiskt skall gälla om en förenings stadgar innehålla den berörda föreskriften. Det finns icke något skäl att just här belasta lagtexten med ett dylikt uttalande, som dessutom i många fall kan befaras medföra, att föreningar i sina stadgar upptaga bestämmelser, vilka kunna motverka syftet med den kooperativa företagsformen genom att medlemmarnas insatser i onödan bindas vid föreningen. 13 § andra stycket bör därför utgå.

Enligt lagförslagets § 16 1 mom. andra stycket skall medlem, som avgått inom sex månader före det föreningen trätt i likvidation, ha samma rätt att utfå *insatser* som övriga medlemmar. Bestämmelsen överensstämmer

till ordalagen med motsvarande uttryck i gällande föreningslag. Emellertid synas omständigheterna i allmänhet vara sådana, att en medlem, som avgått så nära likvidationen, bör beträffande rätten till föreningens samtliga tillgångar jämföras med de medlemmar, som kvarstå vid likvidationen. Gällande föreningslags bestämmelse synes också i allmänhet tillämpas på detta sätt, så till vida att om vid likvidationen överskott uppstår utöver inbetalda insatser även del i överskottet utbetalas till medlem, som avgått inom angiven tid före likvidationen. Ett strikt fasthållande vid ordalagen skulle emellertid icke möjliggöra en dylik utbetalning, utan tidigare avgången medlems rätt att få del i föreningens tillgångar begränsas till hans insatser. Det synes sålunda föreligga alla skäl för att lagtexten ändras på denna punkt, så att klart framgår, att medlem, som avgått inom sex månader före föreningens trädande i likvidation eller innan konkursbeslut meddelats, har samma rätt att utfå *såväl insatser som andel i behållna tillgångar* som övriga medlemmar.

I utredningsmannens betänkande föreslogs i § 17 mom. 1 tredje stycket beträffande nedsättning av reservfonden utöver vad i propositionen angivits, att fonden finge nedsättas med högst en femtedel årligen, därest den de tre sistförflutna räkenskapsåren överstigit det högsta belopp, vartill bestämmelserna i övrigt föranledde. Då särskilt vid ombildning föreningen kan få sådana helt ändrade uppgifter, att en nedsättning av reservfonden måste anses som en ekonomiskt fullt riktig åtgärd, bör nedsättning av densamma få ske i ungefär den omfattning som utredningsmannen föreslog.

I § 26 andra stycket andra meningen föreslås, att därest styrelsen icke är fulltalig, må beslut anses föreligga allenast där av de tillstädesvarande ett antal överstigande en tredjedel av hela antalet styrelseledamöter enade sig. I samma paragraf, första stycket, har angivits, att styrelsen är beslutför, när de tillstädesvarandes antal överstiger hälften av hela antalet styrelseledamöter, så framt ej högre antal föreskrivits i stadgarna. Då fulltalig styrelse äger fatta beslut med enkel majoritet, torde det icke komma att beaktas vid styrelsernas verksamhet, att, såvitt styrelsen icke är fulltalig, för beslut fordras att minst tredjedelen av hela antalet styrelseledamöter äro eniga.

Ehuru regeln överensstämmer med aktiebolagslagens motsvarande bestämmelse kunna vi ej finna annat än att densamma endast kommer att leda till beslut, som av formella skäl kunna komma att överklagas. Det torde vara tillräckligt att man i stadgarna, om så är önskvärt, för någon viss förening kan införa regler om särskild röstpluralitet. Vi föreslå därför, att § 26 andra stycket andra meningen utgår.

Enligt gällande föreningslag föreligga inga hinder för uppskrivning av tillgångar utöver vad som stadgas i bokföringslagen. I propositionen föreslås emellertid enligt 40 § andra momentet, att vissa anläggningsstillgångar, som dock icke må utgöras av aktier och andra andelsrättigheter, obligatio-

ner och fordringar, må uppskrivas under vissa förutsättningar, så framt det belopp, varmed uppskrivning sker, användes till erforderlig avskrivning på värdet av andra anläggningstillgångar.

Genom denna begränsning i uppskrivningsrätten förhindras att en företagsekonomiskt sett riktig värdering mellan olika slag av tillgångar kommer till uttryck i räkenskaperna. Begränsningarna äro så mycket egendomligare som den eftersträvade överensställelsen med aktiebolagslagens regler på ifrågavarande område icke nås. Enligt aktiebolagslagens § 100 andra momentet medgives nämligen uppskrivning av anläggningstillgångar utan undantag beträffande deras art, så framt det belopp, varmed uppskrivningen sker, användes till erforderlig avskrivning på värdet av andra anläggningstillgångar eller till viss särskilt reglerad ökning av aktiekapitalet. Motsvarande bestämmelse bör införas i föreningslagen, varigenom 40 § andra momentet första stycket bör erhålla ungefär följande lydelse: »Utan hinder av vad ovan stadgats i första momentet må anläggningstillgångar, vilka måste anses äga ett bestående värde, väsentligt överstigande det belopp, vartill de äro uppförda i närmast föregående balansräkning, upptagas till högst detta värde, så framt det belopp, varmed uppskrivning sker, användes till

- a) erforderlig avskrivning på värdet av andra anläggningstillgångar eller
- b) ökning av insatskapitalet att fördelas mellan medlemmarna efter de grunder, som enligt föreningens stadgar gälla för användande av föreningens behållna tillgångar vid föreningens upplösning.

I fråga om fast egendom må dock uppskrivning ej ske över senast fastställda taxeringsvärdet.

Innefattar beslut om uppskrivning, att beloppet skall användas till ökning av insatskapitalet, må det ej gå i verkställighet, förrän ett år förflutit från det beslutet därom träffades.»

En dylik jämkning av reglerna till överensstämmelse med aktiebolagslagen skulle ha stor betydelse vid genomförande av fusioner mellan olika föreningar samt även för att trots övergångsbestämmelserna ändra vissa äldre slutna föreningar till öppna. En andel i en förening med långt nedskrivna tillgångar, där andelen sålunda representerar ett betydligt större värde än det nominella, kan på detta sätt ersättas med flera andelar av samma nominella värde men där det nominella värdet svarar mot det verkliga värdet. För så vitt en dylik möjlighet till uppskrivningar och deras användning icke öppnas, komma säkerligen andra utvägar att tillgripas, till exempel inträdesavgifter eller lämnande av förmåner i annan ordning till äldre medlemmar.

I § 41 första momentet B lämnas en uppställning beträffande skulderna, som i stort sett bör komma att bli normerande för balansräkningarnas uppställning. Systematiken synes emellertid icke vara den mest använda och den ändamålsenligaste. Följande utformning synes därför riktigare:

»B) Bland skulderna

I) *Eget kapital*

- a) inbetalda insatser
- b) reservfond
- c) andra fonder var för sig

II) *Långfristiga skulder*III) *Kortfristiga skulder*IV) *Vinst å föreningens verksamhet*

- a) balanserad vinst
- b) nettovinst för räkenskapsåret.»

Under hänvisning till ovanstående hemställa vi,
att riksdagen måtte besluta om följande lydelse av

5 §.

»För att vinna registrering skall ekonomisk förening bestå av minst fem medlemmar, dock att antalet medlemmar må vara två, tre eller fyra, där minst två medlemmar utgöras av föreningar, som äro registrerade eller ändock att anse som juridiska personer, samt i enlighet med denna lag hava antagit stadgar ävensom utsett styrelse och revisorer.»

7 §, första stycket:

»Föreningens firma skall innehålla orden 'ekonomisk' och 'förening' eller förkortningen 'e.f.'»

16 §, andra stycket:

»Träder föreningen i likvidation inom sex månader från det medlem avgått eller varder inom samma tid beslut om föreningens försättande i konkurs meddelat, have den avgångne samma rätt att utfå insatser och andel i behållna tillgångar som övriga medlemmar.»

17 §, 1 mom., tredje stycket:

»Nedsättning av reservfonden må beslutas allenast för täckande av förlust, som enligt fastställd balansräkning finnes hava uppstått å föreningens verksamhet i dess helhet och som icke kan ersättas av befintliga till framtida förfogande avsatta medel. Därest reservfonden de tre sistförflutna åren överstigit det belopp, vid vilket enligt bestämmelserna i föregående stycke avsättning till densamma må upphöra, må dock nedsättning av fonden därefter ske med högst en femtedel av överskottet årligen.»

40 §, 2 mom.

»Utan hinder av vad ovan stadgats i första momentet må anläggningstillgångar, vilka måste anses äga ett bestående värde, väsentligt överstigande det belopp, vartill de äro uppförda i närmast föregående balansräkning, upptagas till högst detta värde, så framt det belopp, varmed uppskrivning sker, användes till

- a) erforderlig avskrivning på värdet av andra anläggningstillgångar eller
- b) ökning av insatskapitalet att fördelas mellan medlemmarna efter de grunder, som enligt föreningens stadgar gälla för användande av föreningens behållna tillgångar vid föreningens upplösning.

I fråga om fast egendom må dock uppskrivning ej ske över senast fastställda taxeringsvärdet.

Innefattar beslut om uppskrivning, att beloppet skall användas till ökning av insatskapitalet, må det ej gå i verkställighet, förrän ett år förflutit från det beslutet därom träffades.»

41 §, 1 mom.

»B) Bland skulderna

I) *Eget kapital*

- a) inbetalda insatser
- b) reservfond
- c) andra fonder var för sig

II) *Långfristiga skulder*III) *Kortfristiga skulder*IV) *Vinst å föreningens verksamhet*

- a) balanserad vinst
- b) nettovinst för räkenskapsåret.»

samt att

13 §, andra stycket, och 26 § andra stycket andra meningen måtte utgå.

Stockholm den 27 februari 1951.

Sam. B. Norup.

Eric Nilsson
i Svalöv.

Holger Adolfsson.

Sven Antby.

Einar Hæggbloom.